

Oversikt over tegn og signaler som viser at barn og unge lever i en risikosituasjon

(Hentet fra nasjonal faglig retningslinje: Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge).

Enkelte tegn og signaler vil opptre på ulike alderstrinn, mens andre er mer aldersuavhengige. Det finnes ingen utfyllende liste over tegn og signaler som viser at barn og unge lever i en risikosituasjon. Her presenteres en oversikt over tegn og signaler ut fra fire hovedkategorier, som kan være hjelpemidler i prosessen med å gjøre en vurdering, eller fatte en beslutning, om det er grunn til bekymring. Barn og unge kan også gi andre signaler enn angitt under:

Følelsesmessige uttrykk og atferd

- Endrer atferd
- Trekker seg tilbake
- Innesluttet og trist
- Fremstår engstelig eller redd
- Går fra å være utadvendt til å bli innadvendt
- Har utagerende atferd
- Har seksualisert atferd
- Fremstår som ukritisk overfor fremmede
- Har destruktiv eller grenseoverskridende atferd eller risikoatferd på nett
- Forsinket eller går tilbake i utvikling (språk og motorisk)

Fysiske tegn og signaler

- Mangelfull hygiene
- Usunt eller mangelfullt kosthold
- Smerter både lokalisert og mer uspesifisert
- Vondt i hodet og /eller i magen
- Vedvarende symptomer som kvalme, svimmelhet
- Synlige tegn som blåmerker/skader
- Selvskading

Psykososiale forhold

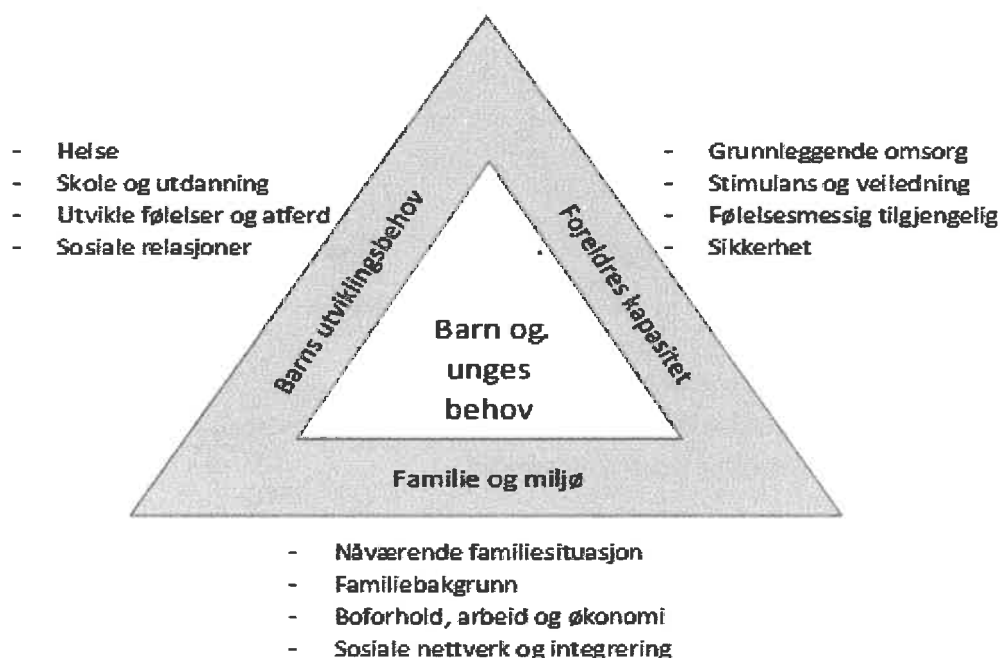
- Vansker i relasjon til andre
- Konsentrasjonsvansker
- Forsinket utvikling og/eller retardert utvikling
- Utsatt for mobbing

Relasjon/samspill mellom foreldre og barn og trekk ved foreldre

- Mangel på engasjement eller høyt konfliktnivå i samspill mellom barn og foreldre
- Foreldre tillegger barnet negative hensikter og egenskaper
- Foreldre viser negativitet eller fiendtlighet overfor barnet
- Foreldre har gjentatte økonomiske disponeringsproblemer

- Foreldre har en ustabil livs- eller bosituasjon, store helseplager eller rusmiddelproblemer
- Foreldre gir uttrykk for bekymring for barnet
- Foreldre møter ikke opp til samtaler etc.
- Foreldre følger ikke opp avtaler
- Barna mangler utstyr, klær etc. over tid
- Barn utsettes for negativ sosial kontroll

Barns grunnleggende behov dekkes først og fremst av nære omsorgspersoner, med bidrag fra øvrig familie, nærmiljø, helsetjenester, barnehage og skole. Barn og unges behov illustreres i denne modellen:

Modellen forstås slik at de ulike sidene henger sammen. Den beskriver hvilke behov som dekkes for at barn og unge skal ha en sunn utvikling. Når behovene ikke dekkes, innebærer det en risiko i barn og unges utvikling. Det kan for eksempel være når foreldrene er følelsesmessig utilgjengelig eller når foreldrene ikke gir barna grunnleggende omsorg. Samtidig motvirkes risiko av beskyttende faktorer, som egenskaper ved barnet eller ved et godt skolemiljø.

Modellen har et tredelt fokus på den betydningen arenaene hjem, barnehage /skole og fritid/nærmiljø har for at barn og unge skal ha det bra. Det er viktig å identifisere individuelle og kontekstuelle faktorer som støtter en positiv utvikling, og bygge videre på disse i et helsefremmende og forebyggende perspektiv.

Denne modellen er opprinnelig fra England og benyttes også i Danmark, Sverige og i utviklingen av Barnevernsfaglig kvalitetssystem i Norge (bufdir.no). Det er en kunnskapsmodell hvor formålet er å utforme et helhetlig kunnskapsgrunnlag og et praktisk verktøy som hjelp til å gjøre en helhetsvurdering av barn og unges behov. Det vil være relevant at samarbeidspartnere i kommunen benytter denne kunnskapsmodellen, og dermed begrepene i den, når de samhandler om tilbudet til barn, unge og familier.